

**2005 MALÎ YILI GENEL VE KATMA BÜTÇE
KANUN TASARILARI İLE 2004 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU TASARILARININ
PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI**

06.12.2004

İÇİNDEKİLER

MALİYE BAKANLIĞI

- . Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
- .Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
- .Gelir Bütçesi

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kumkumoğlu.

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanlar, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli temsilcileri; önce bir konuyu hatırlatmak istiyorum. Bütçenin tümü üzerindeki görüşmelere başlarken, usul hakkında söz almış ve ilk kez bu yıl olan bir hususu Komisyonun dikkatine sunmuşum. O konuyu tekrar hatırlatıyorum. DPT'nin Yıllık Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar Kitabı, biz bütçenin tümü üzerindeki görüşmelere başlarken, o gün masamıza konulmuştur. Ama, o kitabın tarihi 17 Ekim 2004'tür, yani bütçe tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulduğu gün. Komisyon üyelerine daha önceden verilmesi gerekirdi. Bütçe görüşmelerine başlamadan önce, ben, Devlet Planlama Teşkilatını sekreteryam kanalıyla aradım ve bu kitabı istedim, bana gelen cevap, o kitabın henüz basılmadığı yönündeydi. Bunu tekrar, bu vesileyle, Komisyonun dikkatine sunuyorum. Bu açıklanmak zorundadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonundan, bu kitap neden esirgenmiştir, bu bilgi neden verilmemiştir? Milletvekilinin talebine rağmen, bu kitap, neden basılmadı denilmiştir. Eğer gerçekten basılmadıysa, daha sonra basılıp, buna 17 Ekim tarihi mi konulmuştur? Hangisi doğrudur bilmiyorum.

Orada, cari açık rakamı 14,4 milyar dolar olarak ve GSMH'ya oran olarak da yüzde 4,9 olarak belirtilmiştir. Bu rakamlar, Merkez Bankasının daha sonraki tarihte, 17 Ekim sonrası tarihte açıklamış olduğu ödemeler dengesinde yer alan rakamlardır. Hangisi doğrudur, Merkez Bankasının daha sonraki tarihte açıkladığı ödemeler dengesi rakamı, 17 Ekim tarihli kitaba nasıl girmiştir? Bunu, Sayın Bakanların açıklamasını rica ediyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim hakkı, bilgilendirme hakkı, elinden alınmıştır.

Sayın Bakanları dikkatle dinledim. Sayın Babacan, sunuşunda, katılımcılık, iyi yönetim gibi konularda hükümetin iddialı olduğunu söyledi; ancak, kendisine dört ay önce vermiş olduğum bir soru önergesini, bugüne kadar Sayın Bakan cevaplandırmamıştır. Bunu da, Komisyonun ve Sayın Bakanın dikkatine sunuyorum. Bu kadar iddialı kelimeleri kendi sunuş konuşmasına alan bir bakanın, kendi görev alanında da bunlara dikkat etmesi gerekirdi.

Sayın Bakanın sunuşunda birçok konu var; elektronik imza, bilgi edinme hakkı, fikri hakların elektronik ortamda korunması, vergilerin elektronik ortamda ödenmesi, Kurumlar Vergisi istisnası, enflasyon düzeltmesi gibi kendi görev alanında olmayan konularda, örneğin vergilerin elektronik ortamda ödenmesinin acaba Sayın Babacan'ın görev alanıyla ne gibi bir ilgisi vardır? Yanında Maliye Bakanı otururken, kendisi hangi hakla böyle bir açıklamayı yapmaktadır. Yapabilir tabii; hükümetin bakanı, hükümetin icraatlarını sunabilir; ama, Maliye Bakanının görev alanındaki konulara neden girip oradan konuları kendisine alıp aktarmaktadır.

MUSTAFA ÖZYÜREK (Mersin) – Siz konuşurken Sayın Maliye Bakanı bulunmayacağı için sahipleniyor.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Bütün bunlar, bir şekilde hoş görülebilirdi; ama, ben Sayın Babacan'ın sunuşunda, iç borç stoku, dış borç stokuyla ilgili bir değerlendirme görmedim. İç borç stokunun miktarı nedir, dış borç stokunun miktarı nedir, gayri safî millî hâsılaya oranları nedir, buradaki gelişme nedir, bütün bunları Sayın Bakan sunmadı. Onu da, herhalde Sayın Maliye Bakanına bıraktı; ama, Maliye Bakanı da o konuda bir bilgi vermedi.

Değerli arkadaşlar, bu ön bilgiden sonra, konuyu şöyle toparlayıp, şuradan girmek istiyorum: Bütçeye baktığımızda, faiz dışı giderleri değerlendirdiğimizde, faiz dışı giderlerde, 2005 yılında, 2004 yıl sonuna göre yüzde 17,8'lik bir artış görüyoruz. Enflasyonu, büyümeyi üst üste koyarsak, yani deflatör artı büyüme, onun çok üzerinde bir artış var, onlar 13,4 eder, ama harcamalarda 17,8'lik bir artış var. Gayri safî millî hâsılaya oran olarak baktığımızda faiz dışı giderlerin, 2004 yıl sonu itibariyle yüzde 19,8 olduğunu, 2005 yılında da 20,6 olduğunu görüyoruz. Bir kere, bu harcamalarda, reel olarak bir artış var demek ki. Gayri safî millî hâsılanın yüzde 0,8'i oranında bir artış var. Bu artışın nerelere gittiğine baktığımızda, bunun 0,5 puanının sermaye giderlerine gittiğini görüyoruz, yani yatırım harcamalarında 2004 yılına kıyasla bir artış olacağı gözüküyor. 0,2 puanın, sosyal güvenlik dışındaki diğer cari transferlerden; KİT görev zararları ve benzeri kalemlere yapılacak ödemelerden kaynaklandığını görüyoruz. 0,1 puan da, çeşitli harcamalardan kaynaklanıyor.

Bir kere, faiz dışı giderlerde, böyle önemli bir artış var. 2005 yılında, 2004 yılı yatırım harcamalarına kıyasla meydana gelen artış da 0,5 puan, önemli bir artış. Ama, bunun nereden karşılandığına baktığımızda, herhangi bir şekilde bir harcama tasarrufundan karşılanmıyor, harcamalardaki bu miktar artış, vergi yükünde meydana gelecek artıştan karşılanacaktır. Vergi yükü, 2005 yılında, 2004 yılına göre, yaklaşık 1 puan artacak, hatta 1,08. Bunun anlamı, 2005 yılında, 2004 yılına kıyasla vergi yükünde reel olarak 5 katrilyon liralık bir artış olacak. Bunu, birazdan değerlendireceğim.

Peki, personel giderlerinde durum nedir: Personel giderlerinin gayri safî millî hâsıla payı, 2004 sonu için yüzde 6,9, 2005'te, evet, burada bir tasarruf var, biraz önce onu eksik söyledim; personel giderlerinden bir miktar tasarruf edilmiş; 6,9'luk oran -6,91 hatta- 2005'te 6,75'e düşüyor. Memur maaşlarındaki artış ise kümülatif bazda yüzde 10,7. Bu, enflasyonun üzerinde, hedef enflasyonun üzerinde; ama, geçmiş yıl enflasyon kayıplarını dikkate alırsak, hükümetin refah payı uygulamasından vazgeçtiğini dikkate alırsak, bu çerçevede memurlarda yapılan artışın, gerçekte olması gereken artış olmadığını görürüz. Enflasyonun 2,7 puan... Evet, enflasyonun, 2,7 üstünde. Eğer

memurlara 2 puan daha fazla verilmiş olsaydı 2005 yılında, 2005 yılı personel harcamalarının tutarı, 2004 yılı tutarıyla aynı olacaktı, yani, 6,9 olacaktı. Demek ki, hükümet, harcamalarda tasarruf derken, personel giderlerinde bir tasarruf yapmıştır. Büyümeden hiçbir şekilde bir pay vermemiştir. Yani, büyümeden verdiği pay son derece semboliktir. Devlet Planlama Teşkilatının reel ücretlerin giderek azaldığı yönündeki tespitini ve araştırmalarını da unutmayalım.

Sayın Bakanın değinmediği, borç stokuna değinmek istiyorum. Borç stokunu, iç ve dış borç stoku olarak ayırırsak, 2003 Aralık ve 2004 Ekim ayı arasında iç borç stokunda 31,2 katrilyon liralık, dış borç stokunda da 9,4 katrilyon liralık artış meydana gelmiştir. Toplamı, 40,6 katrilyon lira. Peki, 2002 sonundan 2004 Ekim ayına geldiğimizde, iç borç stokunun nereden nereye geldiğine bakarsak, iç borç stoku 2002 yılında gayri safî millî hâsılaya oran olarak yüzde 55 iken, 2004 Ekim ayında yüzde 53'e inmiş. Yani, iç borç stokunda ciddi bir iyileşme yok, 2 puanlık bir iyileşme var. Dış borç stokunda bir iyileşme gözüküyor, yüzde 34 olan oran, 2004 Ekim ayında yüzde 23 olmuş. Bir miktar belki kur etkisi var; ama, burada bir azalmadan söz etmek gerekir. Ancak, önümüzdeki yıl hükümetin IMF ile yapmayı düşündüğü 3 yıllık yeni programla birlikte IMF'den alacağı borcu bu rakama ilave ettiğimizde (yaklaşık 12-13 milyar dolar veya belki başka bir rakam olacaktır) dış borç stokundaki bu iyileşmenin anlık olduğunu, bir anı yansıttığını, gerçekte bir dönemi ortaya koymaktan uzak olduğunu görürüz. Bu rakam, yine, tekrar fırlayacaktır. Sanıyorum, Sayın Bakan, onun için, iç ve dış borç stoklarının gayri safî millî hâsılaya oranlarını vermedi; çünkü, iç borç stokunda bir iyileşme yok; dış borçta da şu an gözükten iyileşme, önümüzdeki yıl ortadan kalkacak.

Yine, burada öncelikle şunu söyleyeyim; ben, tabii, brüt borç stokunu kullanıyorum, hükümet net borç stokunu kullanıyor; ama, olması gereken -net borç stoku da bir ölçüdür ama- brüt borç stokunu kullanmaktır; bizim, Maastricht kriterleri olarak esas aldığımız kriterler de zaten, üye ülkelerin kamu borçları için öngördüğü sınır olan yüzde 60 da brüt borç stokunu dikkate alır.

Borç stokundaki bir gelişmeye de dikkatinizi çekmek istiyorum. Bir kere, kurdaki iyileşmenin, yani, Türk Lirasının aşırı değerli olmasının borçta yarattığı olumlu tabloyu unutmayalım. Kurun, bugünkünden yüzde 10 daha yüksek bir seviyede olması halinde, ilave karşılaşacağımız borç yükünün ne olduğunu hesabını Sayın Bakana bırakıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – İç borç stokunda, eylül rakamları itibariyle vereceğim; ama, ekim rakamları itibariyle de değerlendirme yaptığımızda, oran olarak değişen bir şey olduğunu görmüyoruz; şöyle bir tablo var: 2003 sonu itibariyle, 194,5 katrilyon liralık bir borç stoku var. Bunun yüzde 67'si, Hazinesinin nakit borçlanmasını ifade ediyor. Bunun yüzde 33'ü de, nakit dışı borçlanmayı, yani, bu görev zararları karşılığı veyahut Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmiş olan bankaların malî bünyelerinin iyileştirilmesi amacıyla verilen kâğıtlardan oluşuyor; yüzde 67'ye yüzde 33. 2004 Eylül sonuna geldiğimizde, bu yüzde 67'lik oranın, Hazinesinin nakit borçlanmasının yüzde 72'ye çıktığını görüyoruz. Nakit dışı borçlanmadaki yüzde 33'lük oranın da yüzde 28'e indiğini görüyoruz. Yani, 5 puan birisi artarken, 5 puan diğeri azalıyor. Bunun anlamı, Hazine giderek piyasadan daha çok nakit borçlanıyor. Bu, Hazinesinin piyasa üzerindeki baskısının arttığı anlamına gelmektedir. Yine, 2003 sonu

itibariyle, yüzde 67'lik nakit borçlanmanın dağılımına baktığımızda, bunun yüzde 37'sinin banka dışı kesimde, yüzde 30'unun bankalarda, yüzde 33'ünün de kamuda olduğunu görüyoruz. 2004 Eylül sonunda banka dışı kesimdeki yüzde 37'nin payı yüzde 42'ye çıkmış. Yani, gerçek ve tüzelkişilerin ellerinde bulunan devlet iç borçlanma senedinin tutarı giderek artıyor. İşte, reel faizin yeteri kadar düşmemiş olmasının gerisinde bu var. Gerçek kişilerin veya tüzelkişilerin, özel kesimin elindeki kâğıtların miktarı giderek artmakta, bu artış, borçlanma faizlerinin, reel faizlerin yeteri kadar düşmesini engellemektedir. Hükümetin piyasalara yeteri kadar güven verememesi, kararlı adımlar atamaması, reel faizin düşmesi yönündeki en büyük engeldir. Ekonomideki beklentiler, ekonomi dışı yöntemlerle âdeta geçiştirilmeye çalışılmaktadır. Nasıl, 1 Mart tezkeresi öncesinde Irak savaşına bağlanan bütçe, tezkerenin reddiyle birlikte tekrar gerçeklere dönmüştür o zaman, şimdi de, Avrupa Birliği rüzgârıyla bazı sorunlar ötelenmeye, ertelenmeye çalışılmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Hükümetin, bu konuda ciddî, doğru adımlar attığını söylemek mümkün değildir.

Sayın Bakan, yatırımlarda artış olduğunu söylüyor. Yatırımlarda, 2004'e göre bir artış var, doğru; ama, 2004 yılı yatırımların dibe vurduğu yıldır. 2002 yılıyla kıyaslayalım, 2002 yılında yatırımların gayri safî millî hâsılaya oranı yüzde 2,5'tur, 2005 yılında yüzde 2,1'dir. Yatırımlarda bir artış yoktur. Yine, kamunun tüm yatırımlarına bakarsak, kamu sabit sermaye yatırımlarının gayri safî millî hâsılaya oranı 2002'de yüzde 6,3'tür, 2005'te 5,3'tür. Yatırımlarda artış yok. Hükümet, 2003'te, 2004'te yatırımları azaltmış, dibe vurdurmuştur. Şimdi, yaptığı yanlışlığı görüp, ondan bir miktar dönmeye çalışmıştır; ama, bu dönüş yeteri kadar değildir. Rakamlar ortada. Bunun yerine, Sayın Bakanın sunuşunu ben yadırgadım. Tarımsal sulamadaki arazi sulamasını, taşkın korumasını anlatıyor. Devlet Planlama Teşkilatının bütçe sunuşunda, böyle makro değerlendirmeler yerine, taşkın koruma, toprak muhafaza, sulama gibi konuların metrekareleriyle birlikte verilmesini yadırgadım; Devlet Planlama Teşkilatının ciddiyetiyle bağdaştıramıyorum. Eğer bunları da verecekseniz, önceki yıllarla kıyaslamalı verin de görelim yani; taşkın korumada önceki yıllarda ne yapıldı, bu yıl ne yapıldı. Yani, bırakın, onları Enerji Bakanı burada versin. Siz, yatırımların toplam tutarında bir artış var mı, sabit sermaye yatırımlarında nereye gidiyoruz, kapasite kullanımında nereye gelmişiz, bunları değerlendirin. Devlet Planlama Teşkilatı, genel ekonomik hedefler, yatırımları bizden saklayacağına, oturup bunlarla uğraşsın.

Şimdi, işsizlik dedi Sayın Bakan. Bir dönemi aldı, 2004'ün ikinci üç aylık döneminde yüzde 9,3'e indi. Aman ne güzel! Değerli arkadaşlar, bu, gerçekçi değil bir kere, size söyleyeyim. Yine, Devlet Planlama Teşkilatına yakışan, işsizlik rakamını işgücüne katılma oranıyla birlikte değerlendirmektir. İşgücüne katılma oranı da, aynı dönemde yüzde 49,4'ten yüzde 49,2'ye inmiştir. Sayın Bakan acaba bunu neden söylemiyor. Yani, bakın, 2003-2004, ikinci dönemlerinde, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus 48 798 000'den 49 694 000'e çıkıyor, 895 000 kişi artıyor. Bunun işgücüne katılanı sadece 342 000, kalanı işgücüne katılmıyor, yani, iş aramıyor. Bunun anlamı, nüfus artıyor ama işgücüne katılmıyor; yüzde 49,4'ten 49,2'ye düşüyor.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum.

İşbaşı yapmaya hazır olanlar diye bir rakam daha var, ona girmiyorum; ona da girersek, düzeltilmiş işgücü rakamı son derece kötüye gidecektir; ama, buna karşı hükümetimizin bulduğu formül, Sayın Başbakanın Odalar Birliği üyelerine yaptığı çağrıdır; herkes birer tane işçi alırsa, işsizlik sorunu çözülür. İşte, 1,5 milyon kişiyi hükümet böyle istihdam eder. 2004 kayıtdışıyla mücadele yanında işsizlikle mücadele yılıydı; ama, Odalar Birliği üyeleri de, doğrusu, Sayın Başbakanın dediğini yapmadılar, birer kişi almadılar, işsizlikle mücadele yılı olamadı bu yıl. Bence, Sayın Başbakan veya Sayın Bakanlarımız Odalar Birliğine birer çağrı daha yapsınlar.

Sayın Başbakanın bir açıklaması oldu, mazottan hareketle, çiftçiyi eleştirdi; “doğrudan gelir desteği alıyorsunuz, mazot desteği alıyorsunuz, hâlâ çiftçi çiftçi diyorsunuz, bu millet yatıp kalkıp sizi mi besleyecek...” Bunun siyasî değerlendirmesine girmiyorum; bunu, vatandaşımız zaten yapıyor; ama, mazot desteğine gelmek istiyorum. Bir kere, seçim taahhüdü olan mazot desteğinin gereği yerine getirilmemiştir. Mazot desteği nedir; mazot kullanan çiftçiye, özel tüketim vergisi düşürülmüş, daha düşük fiyatlı mazot vermektir. Hükümet ne yaptı; mazot kullansın kullanmasın, bütün çiftçilere 2003 yılı için sembolik bir ödeme yaptı, toplamı 636 trilyondur. Bunun birinci dilimi 2003’te ödendi, 2004’te de ikinci dilimi ödendi. Daha, 2004 yılı ödemesi yok. Siz, seçim taahhüdü olarak, buna bir seferlik demediniz. Çiftçiye ucuz mazot vereceğiz... Şimdi, ucuz mazot vermiş oldunuz mu? Ucuz mazot vermediniz Sayın Bakan; devam edin.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Tarımsal destekte bir iyileşme yok, düşüş var; 2002 yılının gerisinde.

Vergiyle ilgili bir kısa değerlendirme yapmak istiyorum. Vergi yükü bir puan artıyor, yaklaşık 5 katrilyon liralık; vergi yükünde bir artış söz konusu; ama, nasıl arttığına, nerelerden artacağına bakarsak, önemli ölçüde, özel tüketim vergisi artışlarından geldiğini görüyoruz. Petrol ürünlerindeki Özel Tüketim Vergisi artıyor, alkollü içkiler ve sigara üzerindeki Özel Tüketim Vergisi yüzde 30’lar düzeyinde artıyor; dayanıklı tüketim malları üzerindeki Özel Tüketim Vergisi de yüzde 107 oranında artıyor; yani, buzdolabına, çamaşır makinesine önemli ölçüde vergi artışı düşünüyor -bütçe rakamlarına göre söylüyorum tabii- hükümet. Sayın Bakanım, bu, doğru bir yaklaşım değil. Sizin taahhüdünüz kayıtdışını vergilemekti, oradan vergi artışı sağlamaktı; ama, gördüğüm kadarıyla, vergiye çok yükleniyorsunuz ve 2004-2005 yılında dolaylı vergilerin oranı yüzde 73’e çıkıyor. Denilebilir ki, efendim, ne yapalım, bu kısa dönemde başka çaremiz yok; ama, hükümetin en büyük eleştirisi, bunu değiştirmektir, yani, bunu değiştirip, vergi adaletini sağlayacaktı. Hükümet, tam tersini yapmıştır. Aşırı derecede, dolaylı vergilere yüklenmiştir.

Yine, Maliye Bakanlığı bütçesi vesilesiyle şunu söylemek istiyorum: Yunanistan’la yapılan Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşması, Türkiye ile Yunanistan’ın çıkarları arasında uygun bir denge kurmamıştır Sayın Bakanım. Yunanistan’ın deniz taşımacılığından doğan kazançları vergilemesindeki bayrak esaslı görüşü benimsenirken, bunun karşılığında alınmış olan hiçbir şey yoktur. Bari, müteahhitlik hizmetlerinin vergilendirilmesinden doğan kazançların vergilendirilmesinde Türkiye lehine bir

düzenleme yapabiliydiniz. Bana demeyin ki şimdi, karayolu taşımacılığında bir avantaj sağladık. Türkiye'nin karayolu taşımacılığı ne kadar Yunanistan'dan geçmektedir?

KİT finansman dengesinde bozulma devam etmektedir. KİT finansman dengesi 5 katrilyon lirayı aşkın bir borçlanma gereğini göstermektedir. KİT borçları, KİT zamları ertelenmektedir; bakalım nereye kadar hükümet erteleyecektir; ama, bir ilginç gelişme de, hükümet, KİT'lerin borçlanmasında hazine kontrolünü getiren sınırlamayı kaldırmıştır Mayıs 2004 tarihli bir kararnameyle, KİT'ler, Hazinesinin izni olmadan, gidip, piyasalardan borçlanabilecek, bankalardan borçlanabilecek, Hazine Müsteşarlığına bilgi verecektir. Korkarım, geçmişte bankalara saklanan görev zararları, şimdi, bu kararnameden sonra yeniden bankalara saklanmak durumunda olacaktır. Sosyal güvenlikte bir iyileşme olmadığını söylüyorum. Yüzde 4,1'lik açıkla bu sistemi devralan, iddialı olan hükümet, bu açığı yüzde 4,5'a çıkarmıştır; ama, hükümet, üç tane makro göstergeye sığınarak, enflasyon düşüyor, ihracat artıyor, faizler düşüyor, bütün bunlara sığınarak, her şey pembe diyor. Böyle bir tablo yok. Şüphesiz, o göstergeler olumlu; ama, bu olumlu göstergeler, toplumda bir heyecana, bir umuda dönüşmüyor; işsiz istihdam imkânı yaratmıyor. İşsizliğin çözümünü Sayın Başbakan da bu noktada Odalar Birliğine talimat vermekte buluyor. İnşallah, talimatla bu istihdam alanı açılır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Hamzaçebi.

.....

.....

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ekonomiden sorumlu bakanlarımızdan Hazine Müsteşarlığından sorumlu Sayın Babacan'a soru sormak istiyorum.

2004 yılı bütçesini burada görüşürken, birtakım değerlendirmelerimiz ve sorularımız olmuştu. Sayın Bakan birkismini burada cevaplandırdılar, cevaplandırmadıkları için daha sonra yazılı cevap vereceklerini ifade etmişlerdi. Ben, onların yazılı cevaplarını alabilmiş değilim. Yazılı cevap alamadığım bir konuyu, daha sonra soru önergesiyle, Sayın Bakana, yaklaşık dört ay kadar önce, sordum. Bu, fındıkta oluşan Hazine zararına ilişkin bir soru önergesiydi; ancak, bugüne kadar cevap alamadım. Umarım şimdi soracağım sorulara cevap alabilirim. Birinci sorum şu: Basında sizin bir açıklamanız yer almıştı “artık, niyet mektupları otel odalarında yazılmıyor” diye. Acaba, hangi niyet mektubu, hangi otel odasında, ne zaman yazılmıştır? Bu konuyu yalanlayan bir açıklamanız olmadığına göre, o demeci verdiğiniz varsayıyorum. İkincisi - bu soruyla bağlantılı- şu anda niyet mektupları nerede ve kim tarafından yazılmaktadır? Hükümet olarak, IMF nezdinde yüzde 6,5 faizdışı fazla oranının düşürülmesi için gayret sarf ettiğinizi biliyorum; ama, sonuçta bu talebinizi IMF'ye kabul ettiremediniz. Yani, faizdışı fazla, sonuçta, yüzde 6,5 olarak niyet mektuplarına yazılıyor. Bu durumda, bu yüzde 6,5'u siz mi yazmış oluyorsunuz, yoksa IMF mi yazmış oluyor?

“Cari açık konusunda biz kozmetik önlem almayız” şeklinde bir beyanınız olmuştu. Kozmetik önlemle kasıt, tüketici kredilerindeki Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu kesintisinin artırılmasıydı; daha sonra da, bu fonu artırdınız. Acaba, bu, kozmetik önlemler kapsamında bir önlem miydi, yoksa, kozmetik olmayan, esaslı bir önlem miydi?

Bir diğ er soru, Destekleme Fiyat İstikrar Fonundan tarımsal kooperatif birliklerine açılan kredilere halen yüzde 25 oranında bir faiz uygulanıyor. Enflasyonun yüksek oldu ğ u dönemlerde de bu faiz oranı yüzde 25'ti: enflasyon şimdi yüzde 10 düzeylerine dü ş tü, önümüzdeki yıl yüzde 8'e düşmesi planlanıyor. Bu kredi faizini indirmeyi düşünmüyor musunuz? Bunu, hâlâ banka kredi faizlerindeki düş üşe mi bağlamak istiyorsunuz? Oysa, banka kredi faizleri de yüksekken, bu oran ondan daha düşük, yüzde 25'ti.

Sorularım bunlar, teşekkür ederim.

.....

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, bir soru da ben sorabilir miyim?

BAŞKAN – Son demiştim; ama, en son olsun; buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, Hazine Müsteş arlığından sorumlu Sayın Bakana şu soruyu sormak istiyorum: İşsizlik fonunun 2005 yılı sonunda ulaşacağı fon varlığı tutarı 18,6 katrilyon liradır. Buna karşılık, işsizlere yapılacak ödemeler 239 trilyon liradır, yani varlığın 1,6'sı tutarındadır. Yine, 2005 yılında bu fonunun geliri 5,4 katrilyon olacak, giderler düşüldükten sonra kalan 5,1 katrilyonu da, kamunun finansman ihtiyacını karşılamada kullanılacak. Sayın Bakana soruyorum: Acaba, Cumhuriyet tarihinin en büyük işsizliğini yaşayan Türkiye Cumhuriyetinde, bu fonun amacına uygun bir şekilde, işsizlerin acılarını hafifletmek için kullanılması düşünülüyor mu? Böyle bir yasa değişikliği yapılması hükümetin gündeminde var mı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sorular da tamamlanmıştır.

.....

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, Sayın Maliye Bakanımızın bu hesabını bir de AKP yerine CHP iktidar olsaydı faiz ne olurdu diye yapmak gerekir; eminim o faizler daha aşağıda olurdu. En azından, hükümetin...

BAŞKAN – Efendim, icraat yaptığınız zaman o hesabı yapma hakkınız doğacak, onun için icraatı bekleyeceğiz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – En azından 1 Mart tezkeresine kadar olan zamanı kaybetmeyip, boşuna o faizlerin yükselmesine neden olmadık diye düşünüyorum.

Söz almamın nedeni şu: Tabii ki, bütçe görüşmelerinin mahiyeti gereği geneli üzerindeki değerlendirmeler yapıldıktan sonra sayın bakanlarımız gerekli cevapları veriyorlar. Tabii ki, o cevaplara karşı Komisyon üyelerinin herhangi bir şekilde tekrar açıklama yapma şansları yok; bunu düzeltme şansımız da yok tabii ki. Verilen cevapların bir kısmının bizim sorularımızın cevapları olmadığını Komisyonun dikkatine sunmak istiyorum. Örnek veriyorum: İşsizlik oranını biz işgücüne katılma oranıyla birlikte değerlendirdik. Onunla birlikte değerlendirdiğimizde durumun farklı olacağını söyledik. Ama, biz, sayın bakanımızdan, cevabı, tekrar, işsizlik oranı düştü şeklinde aldık. Bu ve benzeri örnekleri çoğaltabiliriz, buna girmemiz mümkün değil.

Bir de şu: Yabancıların gayrimenkul alımıyla ilgili değerlendirme yapmak istiyorum. Tabii ki farklı görüşler olabilir, hükümetin görüşü farklı olabilir, burada Komisyon üyesi arkadaşlarımızın kendi aralarında farklı görüşleri olabilir; ama, bu görüşleri hurafe diye nitelemek, incitici bir tarzda ortaya koymayı bu Komisyonun görüşme usulü açısından doğru bulmadığımı ifade etmek istiyorum.

Bir de, hükümetin o yasada yapmış olduğu şudur: Yabancıların Türkiye’de gayrimenkul satın alması öteden beri vardır, karşılıklılık esasına tabiidir. Hükümetin getirdiği, yabancı ticaret şirketlerine Türkiye’den doğrudan gayrimenkul satın alma hakkını vermiştir. Bu, önemlidir. Bunun doğrudan yabancı yatırımlar teşvik yasasıyla bir ilgisi yok. O yasa kapsamında gelen sermaye Türkiye’de bir şirket kurup, anonim şirket olarak faaliyet gösteriyor, gayrimenkul alabiliyor; o, ayrı bir konu.

İkinci konu köylerde gayrimenkul alımı yasaktı, o yasağı kaldırmıştır. Şimdi, bu yasağın kaldırılması tartışılabilir. Örneğin Sayın Babacan’ın hurafe olarak ifade ettiği bu husus, yabancılar gayrimenkul alım hakkını tanıyan birçok Avrupa ülkesinde vardır. Yani, konuyu, ceffalkalem reddederken, hani böyle karşı çıkarken eleştirirken, bu gerçekleri de dikkate almakta yarar var.

Bu bilgiyi de Komisyonun dikkatine sunmak istedim.

Bir de, Sayın Kumkumoğlu’nun eleştirisini sayın bakanımız cevapladı; ama, Sayın Kumkumoğlu Tekelin karşısında olan grupların sanki eleştirisini yapmış gibi bir izlenim doğdu. Belki siz onu kastetmediniz; ama, Sayın Kumkumoğlu, Tekelle ilgili somut birtakım iddialarda bulundu. Tabii, Sayın Bakanımız bunların bir kısmını cevapladı zannediyorum, belki kalan kısımlar için yazılı bir cevap da olacaktır. O cevabın da eksik olduğunu, Sayın Kumkumoğlu’nun o amaçlı bir soru sormadığını ben gayet iyi biliyorum; onu da Komisyonun ve sayın bakanlarımızın dikkatine sunuyorum.

Teşekkür ederim.

.....

BAŞKAN – .....

Sayın Hamzaçebi, buyurun.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, şu yöntemi çok uygun bulmadığımı belirtmek istiyorum: Sayıştay denetim yapıyor, Hazine işlemleri raporunu düzenliyor, TMSF uygulamalarına ilişkin bir rapor düzenliyor. Bu rapordan sonra, rapordan haberi olan taraflar, Merkez Bankası ve TMSF, raporda yer alan eleştirilerin doğru olmadığına ilişkin dokümanları bize getiriyor ve ben bunları okuyorum. Örneğin, TMSF’nin yapmış olduğu açıklamaları hem okudum hem TMSF Başkan Yardımcısının yaptığı açıklamaları dinledim. Tamamını makul bulduğumu ifade etmeliyim. İlginç olan husus, bu açıklamaların acaba Sayıştay tarafından TMSF’den talep edilip edilmediği. Talep edildi de TMSF’den bu bilgiler alınmadı mı? Yani, bir muhasebe uygulamasına ilişkin eleştiri yapılırken, muhasebe tekniğinin ne olduğunu, şüphesiz, Sayıştay mensupları biliyordur; ama, neden buraya bunlar bu şekilde alındı, ben şaşırımdım.

Örnek veriyorum: Bankalara aktarılan kaynakların Fon bilançosunda gösterim şekline ilişkin bir eleştiri. 2002 yılında ilgili bankalara yaklaşık 32 katrilyon lira değerinde kaynak aktarılmışken, bu tutar, bankalara verilen ihtiyatların takip edildiği bilanço aktif hesaplarında 17,4 katrilyon lira olarak görülmektedir. Tabii, ilk okuyan kimse, arada 15

katrilyon liralık fark var, acaba, kayıtlarda bir sapma mı var, saptırma mı var, yanlışlık mı var diye düşünülebilir. TMSF'nin açıklamasında bunlar, Fon muhasebe yönergesine uygun olarak tarihî maliyetle izlenmektedir deniliyor. Kaynak aktarımı nedeniyle Fon tarafından katlanılan faiz yükü ve kur riski pasifte Hazineye olan borçlar hesabında ve ilgili yıllar faiz giderleri hesabında yer almaktadır. Merak ediyorum, Sayıştay bu hesaplara baktı da mı bu tespiti yaptı, yoksa, bunlara bakmadı mı acaba? Birincisi bu.

İkincisi, yine, Merkez Bankasının hem Hazine işlemleri raporuna ilişkin hem de TMSF uygulamalarına ilişkin bir açıklayıcı yazısı var. Teknik bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır diyor. Buna ilişkin değerlendirmeyi Sayıştay yapar tabii ama, yazıda o kadar teknik açıklamalar yapılmaktadır ki, acaba, Sayıştay bu konuyu buraya taşımadan Merkez Bankasından bu bilgileri istedi de Merkez Bankası bu bilgiyi vermedi mi? Eğer vermediyse, bunu eleştirmek gerekir. Bu teknik bilgilerle, sorun, şüphesiz, daha farklı bir platforma oturuyor.

Bir diğer konu; Merkez Bankasının risk hesabına nemalandırma yapılması yönündeki 4749 sayılı Yasanın 13 üncü maddesi hükmünü uygulamadığı yönünde bir eleştirisi var Sayıştayın. Bu eleştiriye rağmen, biz uygunluk verdik diyor. Onu da anlamış değilim. O eleştirimiz devam ediyor; ama, ona uygunluk verdim... Şimdi, ben, Merkez Bankasının açıklamasını da okudum 12 ve 13 üncü maddelere ilişkin. Ben açık söyleyeyim, bu konuda 12 nci maddedeki nemalandırma ile 13 üncü maddedeki nemalandırmanın farklı olduğunu gördüm. 13 üncü madde farklı bir nemalandırmadan söz ediyor. Oradaki nemalandırmanın günlük olarak yapılacağını ve onun koşullarını Merkez Bankasının belirleyeceğini söylüyor. 12 nci madde ise, bir başka nemalandırmadan söz ediyor, Hazine hesabındaki fazla nakitlerin değerlendirilmesiyle ilgili. Oradaki nemalandırma da müsteşarlık ve Merkez Bankası tarafından müştereken tespit olunur deniliyor. Ama, şimdi, Sayıştayın tekrar Merkez Bankası yazısı üzerine hazırlamış olduğu açıklama notunu okudum, Sayıştay bu değerlendirmeye de girmiyor. Merkez Bankasının yaptığı açıklamalardan 12 nci maddeyle ilgili açıklamasına hiç değinmiyor. Yani, olayın, bence, özellikle Sayıştay tarafından çok iyi değerlendirildiği kanaatinde değilim. Sayıştayın bilgi almada bir zorluğunun olacağını sanmıyorum; Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapan bir kurum. Her kurumdan istediği bilgiyi alabilir. Ben bilgi alamadım diye sorunları buraya taşımış olmasını doğru bulmuyorum.

Diğer raporlarla ilgili, genel uygunluk bildirimleriyle ilgili ayrıca konuşacağız, değil mi?

Şimdilik bunları ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

.....

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Hamzaçebi, son değerlendirmeyi siz yapın.

Buyurun.

M.AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ben, konuyu şöyle değerlendiriyorum: Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına görev alanında denetim yapmaya yetkili. Sanıyorum, kendi yasasına göre de 832 sayılı Yasaya göre de her türlü kurumdan bilgi almaya yetkili. Şunu yanlış

buluyorum: Sayıştay, bir denetim yapıyor “bilgi ve belgelere çeşitli nedenlerle ulaşamadım” diyor, raporu buraya gönderiyor, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu sorunu çözsün istiyor.

Şimdi, biz, sağlıklı bir sonuca ulaşabilmek için Merkez Bankasını dinliyoruz, TMSF’yi dinliyoruz, biz, burada bir karar vermeye çalışıyoruz. Bir kere böyle bir usul olmaz. Sayıştayın böyle bir hakkı yok. Bize bu görevi bu şekilde yaptırma hakkı yok. Sayıştay, bence, görevini yapmıyor.

Sayıştay bilgi istiyorsa, o kurum bilgi vermiyorsa, bunun bir müeyyidesi var, cezaî müeyyidesi de vardır eğer bu bilgiyi vermiyorsa kurum, kaçınıyorsa, saklıyorsa, bunun cezaî müeyyidesi var. Bu cezaî müeyyideyi uygular, sonuçta, Sayıştay, her türlü bilgiyi alır, almak zorundadır. “Bilgi alamıyorum” gerekçesiyle buraya bir rapor düzenleyip getirme hakkı yoktur.

İkincisi, konunun özüne girersek, TMSF’nin teknik olarak yaptığı açıklamaları, şu kısa zaman dilimi içerisinde değerlendirebiliyorum tabii ki, bunların detaylarına inme şansım yok; ama, yaptığı açıklamaları, muhasebe prensipleri açısından doğru buluyorum.

Buna karşılık, Sayıştayın ciddî bir argümanı ortaya konabilmiş değil; yani, “ulaşamadım, bana bilgi verilmedi” bunları ben gerekçe saymıyorum. Oturursunuz, çağırırsınız, toplantı yaparsınız, bu bilgilere, belgelere ulaşırsınız. “Ulaşamıyorum” diye bir şey devlette yoktur.

Merkez Bankası konusuna gelince, Merkez Bankasıyla olan ilişkisinde Sayıştayın risk hesabının nemalandırılmasına ilişkin ve o EFT işlemlerinde Sayıştayı haklı bulduğumu ifade etmeliyim. Sayıştay bilgi istemiş, Merkez Bankası açıkça bu bilgiyi vermemiş kendisine. Merkez Bankasının bağımsızlığı ona Sayıştaya bilgi vermeme özgürlüğünü vermiyor. Bir kere Merkez Bankasının bunu iyi bilmesi gerekir. Ayrıca, Yasanın 13 üncü maddesi hükmü gayet açık, risk hesabını nemalandırmak zorunda Merkez Bankası. Merkez Bankasının yazısında sunmuş olduğu gerekçeleri doğru bulduğumu söyleyeyim. Şu nedenlerle: Birçok -yasal değil de- ekonomik gerekçeler sunuyor; ama, onun çözümü, bu Yasanın bu maddesini değiştirmekten geçer. Yasanın bu maddesi böyle olduğu sürece, nemalandırmayı yapmak zorundadır.

Yine Sayıştayın bu vesileyle bir tutumunu yine değerlendirmek istiyorum. İçborçlar hesabında 1996-2002 yılları arasında uygunluk bildirimini vermemişti. Şimdi bu uygunluk bildirimini verdi.

Şimdi, bakın, uygunluk bildirimini vermediği rakamlarla, uygunluk bildirimini verdiği rakamları ben size söyleyeyim, siz karar verin. 2002 yılı 93,2 katrilyon lira. Hazine işlemlerindeki rapor 93,2 katrilyon. Aynen; yani, 2002 rakamı böyleyse, bunun uygunluğunu vermek için, acaba Sayıştay neden 1 yıl beklemiştir?

2001 yılı, 55,967 katrilyon Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 56 katrilyon; arada 33 trilyon fark var. 2000 yılı 27,3 katrilyon, Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 27,4 katrilyon. 1999 yılı 18,7 katrilyon, Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 18,8 katrilyon. 1998 yılı 10,1 katrilyon -bu ilk söylediklerim dışborçlar hesabındaki rakam- Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 10,2 katrilyon. 1997 yılı 6,5 katrilyon, Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 6,5 katrilyon. 1996 yılı 3,490 katrilyon; Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 3,5 katrilyon. 1995 yılı 1,983 katrilyon, Sayıştayın uygunluk verdiği rakam 2 katrilyon.

Yani, 1996 yılından 2002 yılına kadar Sayıştayın uygunluk vermediği rakamlar bunlar arkadaşlar; yani, altı yıl, Türkiye Büyük Millet Meclisi, burada bir yolsuzluk var istifhamıyla yaşadı; yani, ben şahsen öyle yaşamadım; ama, kamuoyunda bu oluştu. Sonuç; dağ yarıldı, fare doğurdu. Yani, Sayıştay -bilemiyorum- eğer, o yıllarda da böyle çalıştıysa, sorunu buralara getirip “bilgi, belgeye ulaşmadım...” Bilemiyorum, belki Hazine Müsteşarlığı bilgi vermemiş de olabilir; o da mümkündür; her şekilde yanlış bir şey... Sayın Bakan “biz bilgi veriyoruz” dedi; belki, eskiden o bilgi de verilmemiş olabilir; ama, sonuçta, Sayıştayın bize getirdiği raporların, ceffel kalem, hemen kabul edilebilir nitelikte olması lazım, kurumları dinleyelim, görüşleri alalım, burada karar vermeye çalışalım; bu doğru bir yöntem değil. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi’ye teşekkür ediyoruz.